

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — 4 koruny — hal.
Na pol roka — — 2 „ — „
Na štvrt roka — — 1 „ — „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník.

Majiteľ a vydavateľ :

JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Dohodnutie opozicionálnych stránok.

Tiszové fiasko. — Výhľady na volebné právo.

Posledný týždeň v politickom živote Uhorska, skutočne bol týždňom prekvapenia. Vo štvrtok 23. mája po uliciach hlavného mesta zúrila krvavá revolúcia. V krajinskom sneme ale ako divoch zúrila nový predseda snemovne gróf Štefan Tisza. Za jeho príkladom nerozvažití socialdemokrati opovrhli zákony krajinské, dopustili sa zločinov proti bezpečnosti majetku a životov, podpalovali a vraždili.

Tieto úspechy dosiahla mungovská väčšina a vláda. Keď aj z blízka pohliadneme na túto väčšinu, presvedčíme sa, že to skutočne muselo tak ďaleko prísť. Veď pri posledných voľbách krajinských najväčšia čiastka voličov predala sa ako podlý tovar. Mungovská väčšina s veľmi malými výnimkami má mandáty kúpené za drahé peniaze. *Khuenová vláda liberálnej strany národnej práce, zo štátnej pokladnice vzala štyri a pol milióna korún na voľbu mungovských kandidátov.* Ku vyvoleniu mungovských vyslancov, ktorí nevedia iného ako rozmnožovať dane, upotrebili teda peniaze ťažko odaných ubohých malých ľudí. Tie päťkorunníky, tie cigarky, to víno a pivo, tie pečienky, guláše a vurstle, ktoré voličia liberálnej strany chýrnej národnej práce dostali pri voľbách, *zväčša platené boli zo štátnej kassy, teda z mozolných halierov ťažko odaného ľudu.*

Oj, ak veľmi tešili sa vtedy mungovskí voličia, že zadarmo môžu piť a jesť, včul ale vy-

svitlo, že to jedli a pili za ich vlastné peňaze. Taká zakúpená a všetkým neriadom posháňaná väčšina ako je mungovská, nemôže pravda zastupovať záujmy ľudu a musí byť hlasujúcou mašinou každej vlády. Takí zakúpení mungovskí mameluci nezávisia od ľudu, lež od milosti ministerpredsedu. Takéto vyárendované, bez najmenšej samostatnosti stránky, dušu svoju hotové sú i diablu podpísať, na zkazu a konečnú záhubu bývať každéj krajine. Takým hriešnym spôsobom utvorené stránky *moc svoju udržiavať vedia len tyranstvom a najsurovejšími prostriedkami.*

Každá ľudu nepriateľská politika bojí sa úsudku ľudu. Politikovia, ktorí moc svoju prevádzajú jedine v záujme *biharskej polovníckej spoločnosti*, strachujú sa hrozne, že *ich počínanie dostane sa pod dozorstvo celého ľudu.* Ako voda syslov, ryby suchota a slamu pustoší oheň, zarovnak i rozšírenie práv ľudu a čistota volieb *vykynoží z parlamentu všetkých škodlivých politikov.*

Rytieri masných hrncov mungovskej armády za znovu zriekanie liberálnej strany, tým zavdačiť sa chceli, že bez všetkej náhrady pre krajinu milióny a milióny hotoví boli odhlasovať na spoločnú armádu.

Tento krajine záhubný attentát natolko rozhorčil opozicionálne stránky, že sa odhodlaly obštrukciou prekaziť odhlasovanie zákonnej predlohy o zbrannej moci. Keby aj nebolo bývalo tejto obštrukcie, už skoro cez jeden rok každý deň asi jeden milión viac dane bol by musel platiť ľud Uhorska.

Prácu zákonodarstva ale nemožno do nekonečnosti prekážať. Štát, ktorý najvyššiu usta-

novizeň svoju, aká je zákonodarstvo, núti k zaháľaniu, oslabuje sám seba. *Treba bolo teda postarať sa o to, aby milióny ľudu zodpovednú náhradu dostali za hrozné obete, aké donášať majú na vojsko.*

Všetci vyslancovia kresťanskej ľudovej strany v rečiach svojich neustále a dôsledne žiadali: *rozšírenie práv ľudu a zákonné zabezpečenie čistoty volieb.* Tohoto, najživotnejšie záujmy ľudu zastávajúceho zámeru, vodcom je predseda kresťanskej ľudovej strany, skutočný vnútorný tajný radca gróf Aladár Zichy. Za volebnú reformu ostré boje začaly i ostatné opozicionálne stránky.

Od tohoto nastrašena liberálna strana národnej práce, nohami šľiapajúc jestvujúce zákony a pravidla snemovne, **násilenstvom chcela prehnáť zákonnú predlohu o zbrannej moci.** V poslednom okamžení pred rozhodnou srážkou v parlamente, ačpráve z opozicionálnych stránok viacerí neboli ešte jednej mysle, zaujala sa tejto záležitosti kresťanská ľudová strana.

Karol Huszár, vyslanec kresťanskej ľudovej strany okresu šarvárskeho navštívil významnejších vodcov opozicionálnych stránok a požiadal ich, aby sošli sa ku spoločnej porade a usniesli sa v hlavných základných zásadách o reforme volebného práva. Vodcovia opozicionálnych stránok prijali návrh krajinského vyslanca kresťanskej ľudovej strany a v poradách najprv s Justhovou stranou, potom ale u Franca Kossutha cez celý týždeň vydržiavaných *ustálili hlavnejšie základné zásady volebnej reformy.* Maličkosti zo svojho stanoviska popustila každá stránka a vodcovia za spoločný program opozície prijali to, v čom všetci boli usrozmieni.

V poradách, pri ustálení plánu volebnej reformy na demokratickom základe, súčasťnili sa nasledujúci vyslancovia opozicionálnych stránok:

Z kresťanskej ľudovej strany: gróf Aladár Zichy, Karol Huszár, Georg Szmrecsányi, Mikuláš Zboray.

Z Kossuthovej strany: Apponyi, Kossuth, Désy, Mezössy a Sággy.

Z Justhovej strany: Julius Justh, Holló a Bakonyi.

Z 48. mimostranných: Géza Polónyi, gróf Michal Károlyi a Béla Egry.

Zo strany malých hospodárov: Štefan Szabó.

Spojených opozicionálnych stránok hlavné zásady o volebnom práve v stručnom výfahu znejú nasledovne:

Počet voličov činil by 2 milióny 400 tisíc.

Hlasovanie bolo by tajné v mestách a v takých veľkých obciach, ktoré majú aspoň 15 tisíc obyvateľov a v tých vidieckych okresoch, kde 60 percentov obyvateľstva vie čítať a písať. Dľa výpočtov opozície v 107 okresoch bolo by tajné hlasovanie.

Volebné právo by mali tí voličia dotiaľ, kým budú mať kvalifikáciu, na základe ktorej boli vzatí do menoslovu voličov.

Volebné právo by mal každý, ktorý je desať rokov uhorským štátnym občanom, má 24 rokov, vie čítať a písať a od jedného roka býva na jednom mieste a má aspoň z jednej izby a kuchyne pozostávajúci byt.

Kto bol pre poburovanie proti uhorskému štátu právoplatne odsúdený, na 10 rokov, v páde sa dopustí novšieho poburovania, definitívne ztratí oprávnenosť ku volebnému právu.

Ktorí vedia preukázať školské svedectvo o vychodení 6 tried ľudovej školy, nemusia dokázať, že vedia čítať a písať. Taktiež tí obchodníci a remeselníci, ktorí majú priemyselnú certifikáciu, nemusia dokázať, že vedia čítať a písať.

Zpomedzi čítať a písať nevediacich volebné právo dostali by tí, ktorí platia aspoň 20 korún dane.

Od poľnohospodárskych robotníkov vyžaduje sa byt pozostávajúci z jednej izby a aspoň z jednej čiastky kuchyne, kdežto poľahne priemyselných robotníkov vzhľadom na neprajné bytné pomery v mestách, táto podmienka odpadá, jedine to sa vyžaduje, aby patriční aspoň jeden rok bývali na jednom mieste a aby behom dvoch rokov, keď aj nie bez pretrhnutia, aspoň 12 mesiacov boli členami robotníkov podporujúcej pokladnice alebo bruderlády.

Hlasovanie dialo by sa po veľkých obciach a po okresných notariátoch. Kandidácia má sa previesť aspoň osem dňami pred voľbou.

Všetky volebné trovy (furmanky, chovu, zástavy, odznaky, perá) treba zrušiť.

Tí, ktorí sa previnili proti sostaveniu meno-

slovu voličov a proti čistote volby. majú byť trestaní väzením, ktoré nemožno zmeniť na peňažnú pokutu. Na súdenie vo volebných záležitostiach treba postaviť osobitný súd. Na každej volbe ex offio dostaví sa jeden člen kráľovského súdu a napíše listinu o priebehu volby.

Súčasne s návrhom o volebnej reforme treba predostreť aj návrh o novom rozdelení volebných okresov.

Poťažne zákonnej predlohy o zbrannej moci spojené opozicionálne stránky tiež zostavili podmienky, pod ktorými náklonné sú ju prijať, jestli volebná reforma v každom ohľade zabezpečená bude.

Hlavné zásady spojených opozicionálnych stránok v snemovom zasadnutí 1. júna predostrel Franc Kossuth s tým osvedčením, že jestli vláda a väčšina prijme predložené zásady o volebnom práve a o predlohe zbrannej moci, v parlamente nastane pokoj. Keď ale vláda a väčšina predložené zásady neprijmu, opozicionálne stránky spojenými silami pokračovať budú v technickej obštrukcii. Liberálna väčšina národnej práce prednesenie hlavných zásad opozicionálnych stránok prijala veľmi chladno. Ministerpredseda Lukács po zakončení prednášky hneď vstal hore a v krátkej reči slúbil, že na ustálenie opozicionálnych stránok najbližšie odpovedať bude zvláštnym prípisom.

Gróf Aladár Zichy hneď po snemovom zasadnutí navštívil ministerpredsedu a v záležitosti predložených zásad opozicionálnych stránok radil sa s nim cez dlhší čas. V tejto porade súčasťníci sa aj gróf Michal Károlyi a Franc Kossuth.

Kresťanská ľudová strana znovu dokázala, že všetko možné vynakladá v záujme malých ľudí a robotníctva. Za práva ľudu v záujme robotníctva táto politická strana koľko by ešte vykonať mohla, keby v krajinskom sneme mala nie pätnásť, lež aspoň päťdesiat vyslancov. Aby ich aj mala, to závisí len od kresťanských voličov. Hor' sa preto! Kedykoľvek budú krajinské volby, kresťanskí voličia po všetkých stranách krajiny nech hlasujú jedine na kandidátov kresťanskej ľudovej strany.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!!

Tisza ukrutnou násilnosťou odhlasovať dal vojenskú predlohu.

Ministerpredseda Lukács neprijal návrh spojenej opozície, na čo v utorok 4. júna už zavčas rána policaj obklúčila snemovňu Uhorska. Vnútorne miestnosti, ba ešte i pivnice snemovne nabité boli policajmi. V kasárňach stálo vojsko s ostro nabitou zbraňou. Zo susedných stolíc do hlavného mesta komandovali pluky žandárov a celé regimenty riadneho vojska ešte i z Horvátska. Do parlamentu policaj krajinských vyslancov pustila len vtedy, keď vedeli dokázať, že sú ablegáti. Všetky tieto nezákonné prípravy mungovská vláda Lukácsa a predseda snemovne gróf Štefan Tisza porobili tým cieľom, aby proti zákonom krajinským a domovým pravidlám snemovne a parlamentárnemu zvyku kulturných štátov celej Európy, neslýchanou ukrutnosťou prehnali návrh o zbrannej moci; tým zavdali sa síce kruhom vojenským, na ubiedený ľud ale uvalili milióny a milióny nových tiarch. Tento nešlachetný, záhubný cieľ svoj dosiahli mungovci. Lukács a Tisza môžu byť hrdí na draho zakúpené hlasujúce mašiny mungovské.

Mungovská väčšina snemovne 4. mája predpoludním o pol 11. hodine, predlohu o zbrannej moci prijala vo všeobecnosti a v podrobnostiach. Predseda snemovne gróf Štefan Tisza, zcela neočakávane a prekvapne, v neslýchanom hluku predložil otázku, totiž vydal rozkaz na hlasovanie. Členovia opozície darmo sa hlásili k slovu, Tisza si ich ani nevšimnul. Hárky, ktorými žiadali tajné zasadnutia, jednoducho odmrštil. Rukou dal znak mungovskej väčšine, na čo všetci mungovci zdvihli sa ako lôtky na strunách a hlasovali. Tisza potom pri potlesku mungovcov a v hroznom hluku opozície výsledok hlasovania na vedomie dal stenografom. Na to zas rukou dal znak snemový predseda gróf Tisza, zápisník rad-radom prečítal jednotlivé paragrafy vojenskej reformy a mungovci ako figúrky na drótoch zdvihli sa pri každom odseku, po čom Tisza vyhlásil, že vojenskú predlohu i v podrobnostiach prijala väčšina snemovne. Tisza opustil predsedníctvo. V neslýchanom hluku chytro prečítali a potvrdili zápisnicu. O pol 12. zakľúčené bolo zasadnutie.

Takto si vážia mungovci krajinské zákony! Uhorský parlamentarizmus takto uvádzajú na posmech pred celým vzdelaným svetom. Uhorsko musí včul stá a stá millionov každoročne platiť na vojenské ciele, o veľa tisíc viac rekrútov musí postaviť pod zbraň. Ľud si nevie pomoci v nesmiernej biede a pretože od mungovcov nemôže očakávať najživotnejšieho občanského práva, bere do ruky palicu a vandruje do cudzieho sveta. Mungovci v pravom smysle slova ožobrú Uhorsko. Čo oni o to dbajú, nech len na čas pred sebou majú plné válovy. V dejepise Uhorska ale deň 4. júna zaznačený má byť zvláštnymi písmenami, aby všetky pokolenia budúcnosti vedeli, ako varovať sa majú mungov!

Oplanstvo.

Budapeštianskou Rákócziho ulicou od železničného nádražia tiahla minulé dni processia. Boli to pútnici. Budapeštianski katolíci totiž každý rok vo väčšom počte putujú na susedné milostné miesto Mária Besnyő. Tak činili aj tohoto roku. Bolo ich vyše 2000. Pekná to obyčaj budapeštianskych katolíkov, že verejne vyznávajú svoju vieru a úctu preukazujú Bohorodičke.

Kto by to neschvaloval? Kto by sa horšil nad týmto vierovyznaním? Katolík istotne nie. Možná vec, že aj inoverec drží to za prirodzenú vec, keď sa katolíci modlia a keď putujú na milostné miesta, veď aj inoverci veria v Boha a nie sú proti tomu, keď medzi vierovyznaniami panuje úplná snášanlivosť.

Nie tak socialdemokrati, ktorí nič neveria a ktorí i Boha zapierajú. O tomto svedčí i najnovší ich hnusný výstupok.

Výšspomenutí budapeštianski pútnici celkom pokojne tiahnu Rákócziho ulicou. Každý drží v ruke horiacu sviecu a spieva Marianskú pieseň.

Bol to ozaj pekný výjav. Je to na počudovanie, že v Budapešti, v tomto modernom Babylone, kde neverci podávajú si ruky, že spojitými silami vyhubia katolicizmus, vidieť po uliciach stúpať processiu.

Pútnici tiahli pri jednom stavajúcom dome. Trámy preplnené boli staveľskými robotníkmi. Samí to červení socialisti. Jasnáhle zazreli títo

pútnikov, začali na nich vykrikovať. Hádzali na nich maltu, tehly a robili si z nich posmech. Pútnici ani si nevšimli urážky a vyzývavosti besnej bandy nevereckej. Nedali sa vyrušiť z pobožnosti kroz attentát zločincov, oslavovali v piesni Bohorodičku a šli pokojne do chrámu, kde skončili svoju pobožnosť.

Tento hnusný attentát udal sa v zožidovčenom hlavnom meste a nenašlo sa policajta, ktorý by na zodpovednosť bol vzal banditov socialistických. Načo? Veď to boli socialdemokrati a tí, ktorých provokovali boli iba katolíci.

Boh nech sa im odmení za to. Ja sá však jedno pýtam červených socialistov: Čo by oni povedali, keby dakte katolíci napadli a rozohnali ich shromaždenie? Pravda, bolo by krik a nádaviek. Katolíci nikdy sa však nedopustia takéhoto zločinu, bo nie sú lotri a ctia si slobodu každého občana, bez ohľadu na jeho pôvod a náboženstvo. Prečo sú aj socialdemokrati neni takí? Oni síce mnoho píšu a vyblakujú o slobode, lenže slobodu iba pre seba chcú shabať, iných ľudí ale považujú za otrokov.

*

V ten hrozný štvrtok, v ňomž židovskí vodcovia budapeštianskych zorganizovaných robotníkov vypovedali generálny štrajk a súdruhovia ozbrojili k opravdovej revolúcii; viac sto takýchto «bojovníkov za všeobecné volebné právo» oblahlo Angyalföld. Je to také predmestie Budapešte, kde najmä robotníci bývajú. Pred pár rokami karmelití vybudovali si tam kláštor s kostolom, aby sa mal ľud toho predmestia kde modliť.

V ten osudný štvrtok spometý, hrdinovia práva volebného, revolvermi kyjmi útočili na kostol karmelitov. Dnu práve svätú omšu slúžil jedon páter. Kostol bol preplnený veriacimi. Zrazu čuť krik útoku, výstrely revolverov. «Hrdinovia slobody» kamene perú do kostola a vybijajú na ňom obloky. Už sa valia dnuká, že zneuctia a poškvria dom Pána. Už čuť divý povyk lotrov neznabožských. Veriaci však vytisnú útočníkov a zaprú dvere. Keby sa im to nebolo pošastilo, Boh vie, čo by boli banditi v chráme Božom poztvárali. Dost ľahko boli by kňaza postriekli, veriacich pokaličili, oltáre,

obrazy a iné sväté veci dolámali, chrám poškrvnili a cenné veci, kalichy, monštranciu ukradli, bo elvtárši aj tomu sa rozumejú; aj to patrí k boju za volebné právo. Chvála Bohu nestalo sa to, lež i to, čo sa stalo, rozhorčuje nás katolíkov a tážeme sa, ako môže byť socialista takým divochom? Čo je to za srdce?

S týmto spolu tú otázku predkladám sociademokratom, čo by oni riekli na to, keby katolíci budapešťanskí podobne bombardovali miestnosti červených socialistov, ako to červení súdruhovia činili v Angyalfölde v kostole karmelitov? Toho sa však socialisti nemusia obávať. Katolíci nie sú lotri. Neozbrojujú sa revolvermi a neohrožujú ani životy ani majetky iných. To je remeslom istých «vysoko vzdelaných» a za všeobecné volebné právo boriacich sa súdruhov.

Nakoľko musí zpustnúť ľudské srdce, že revolverom ide na Boha a na jeho vyznavačov?

Čo by bolo zo sveta, keby nim vládli socialdemokrati?

A preto bratia katolíci, bráňte sa proti našim úhlavným nepriateľom. Nie revolvermi, lež s tým, že spolu budeme držať, svoj k svojmu sa vinúť a pri voľbách hlasovať iba na kandidátov kresťanskej ľudovej strany.

Záhorský.

Štefan Tisza.

Je to odporne meno. Kolkí z našich čitateľov zakľajú, keď toto meno čítajú. A nie bez príčiny. Zlý pamiatku nechal po sebe zakladateľ Tiszovskej dynastie: Ladislav, bývalý cisársky komisár v Bihari. S klatbou spomína ľud starého Kolomana Tiszu, nekďajšieho to ministerpredsedu, ktorý v Uhorsku za trinásť rokov násilne, svevolne a nemilosrdne panoval. A duch týchto dvoch tyranov prešiel i na ich potomkov. Jakí tí boli, taký je aj Štefan Tisza, vyslúžilý ministerpredseda z doby darabantov a včulajší predseda snemovne. Je to človek ctižadný, namyslený, krutý, násilný a tyranský. Opravdivý olygarcha. Neuspokojí sa s tými úradami, ktoré zastupuje. Nie, to mu je primálo. On by si rád podmanil celú krajinu. On chce diktovať celému Uhorsku, on chce rozkazovať snemu, aký volebný zákon odhlasovať má mungovská väčšina. Zákon ten má zabezpečiť nad-

vládu Tiszovcom. Zákon ten namierený má byť proti ľudu, aby do krajinského domu nedostali sa zastupitelia ľudu, pracovnej vrstvy, lež Tiszovcom podobní násilníci a olygarchovia.

Štefan Tisza raz už mal v rukách vládu. Už bol ministerpredsedom. Už riadil krajinské voľby. Jako? Práve tak, ako volil jeho otec. Štefan Tisza zakúpil si aj väčšinu. Práve takých poshľadávaných darmošlapov, akých Khuen vonal bol do krajinského snemu a kráľ prepustil násilného Tiszu. V druhej krajine takýto zkrachovaný politik bol by ostal spoločenskou mrvolou. Bol by býval zakliatý a opovržený. U nás však udržal sa na povrchu, nášho mravne zkaženého života a čakal na príležitosť, kedy sa znovu uplatní, kedy zdrapí vládu do ruky. Jedine k dosiahnutiu tohoto cieľu robia teraz intriky v krajinskom sneme. V tomto Štefan Tisza je majster. Pred Khuenovskými voľbami vydal sa Tisza za hlavného korteša. Pochodil celú krajinu. Nedbal na to, že na mnohých miestach prijali ho kamením a záprdkami. Mal on pred sebou len ten cieľ, ako sohnáť bývalú liberálnu väčšinu. Podarilo sa mu to pomocou Khuena. S akými prostriedkami? Vie to vôbec každý.

Nastala obštrukcia pre vojenské zákonné predlohy. Tisza bol prvý, ktorý narádzal mungovcom, že tie návrhy prijať musia. To nič, že vlada vojenská ohromné obete žiada od ubohých obyvateľov Uhorska. Tiszovcov to neomýna, ved vládnu vyše 23.000 jutrami zeme. Chudoba nech bárs aj zahyne pod farchami nových porcií a prirážok. Tisza ukázať chcel s tým panovníkovi a vláde vojenskej, že je im verný. Obštrukciu však nezlomil ani Tisza, ani Khuen. Justhovci začali agitáciu za všeobecné volebné. Tisza zas postavil mungov do šikov začal agitovať proti volebnému právu. On nedá roľníkom a iným pracovným ľuďom právo volebné. Ako by to bolo, keby do krajinského domu dostali sa zastupitelia ľudu, kde posiaľ tvorili väčšinu darobní a zkrachovní mungovia?

Tisza jednotajne štvál a dráždil mungov proti opozícii. Narážal khuenovi neskôr však Lukácsovi, aby zlomil obštrukciu. Aby jeho, Štefana Tiszu, posadil do kresla snemoveho predsedu, on vraj urobí poriadok. Načo sa sta-

točný Berzeviczy a Návay nechceli chytiť, k tomu odvážil sa Tisza. Mungovia vyvolili ho za predsedu. Nie snem, lež iba mungovia a tak dľa zákona Tisza nenie vyvoleným, lež len kroz mungovskú stránku vymenovaným predsedom.

Prišiel s tým programom, že zlomí opozíciu, po čom mungovia odhlasujú vojenský zákon, ktorý krajina nepotrebuje. Po tomto víťazstve dajú Tiszovci krajine jeden žobracky poplácany volebný zákon, ktorý iba im bude po chuti. Šťastie je však, že Tisza má ten pech, že jeho ciele predvída opozícia a do šikov postaví sa proti Tiszovi. Tak sa stalo i teraz. Násilie a ssevôla Štefana Tiszu prinútila stránky opozičné, že sa sdrúžily proti Tiszovi a proti jeho žobrackemu, nespravodlivému volebnému zakonu. A tak teraz Tisza nielen s Justhovci musí zápasíť, lež s celou opozíciou. To sme si žiadali. To chce i celé Uhorsko. Opozícia so spojenými silami prevládze renitentného Tiszu a vyhodí ho von zo snemovne a skrze to od bodlače a trňov očistí cestu ku všeobecnému právu volebnému.

Po attentáte, ktorý proti Uhorsku zpáchal 4. júna, to bude smrť namysleného Štefana Tiszu a spolu všetkých mungov.

Ondrej Hladký.

Hrozná povodeň.

Vo viacej krajoch Uhorska v minulom týždni boly tak veľké povodne, na aké nepamätajú sa i najstarší ľudia.

Zkazu, ktorú vyliate rieky Bega a Temeš a rozvodnené potoky zapríčinily, len teraz možno v úplnosti vidieť. Rieka Temeš sídelné mesto stolice Krassó Szörény Lugoš temer, celé spustošila. Celé ulice ležia v rumoch, v iných uliciach dom za domom sa rúca. Počet nešťastí ustavične vzrastá, lebo vodu nijako nemožno odvieť. Na viac miestach ulice a domy následkom podmytia o viac metrov upadly. Krok za krokom povstávajú obrovské jamy. Pozdlž rieky Temeš domy so všetkým náradím zmizly. Dľa dosavadného ustálenia povodni padlo v obeť deväť ľudských žiotov. Ešte je šťastie, že katastrofa sa vodne udala. Bieda chudobného obyvateľstva je neopísateľná. Zo všetkých strán pri-

chodia prístrešia nemajúci ľudia, ktorí pýtajú chlieb a príbytok. — Škoda kupcov je náramná.

V stolici torontálskej povodňou zapríčinená škoda je obrovská. Rieka Temeš pri obci Čebza v šírke sto metrov pretrhla hať a voda za niekoľko okamžení celú obec spustošila. Obyvateľstvo vyšlo na žobracku palicu. Ľudia pred povodňou ušli na stromy. V obci len kostol, dve školy, fara a obecný dom ostaly stáť, ostatné domy zmizly z povrchu zeme. Že koľko ľudí prišlo o život, ešte nevedno.

Aj iné početné obce stolic Krassó Szörény a torontálskej stoja pod vodou, ktorá dosiaľ zaplavila päťdesiat tisíc jutár úrodnej zeme. Všetky plodiny vysly na zkazu. Škodu šacujú na vyše desať millionov korún. Ochranné práce koná vojsko a žandarmeria. Železnice na mnohých čiarach nemôžu chodiť.

Aj rieka Maroš sa rozvodnila a hrozí nebezpečím obciam ležiacim pozdlž jej brehov. Povodeň pustoší aj v stolici koložskej, kde sa všetky potoky rozvodnily. Škoda len v obciach koložvárskeho okresu činí vyše poldruha miliona korún. Stolicu biharskú tiež zastihla povodeň, ktorá už i dosiaľ narobila veľa škody.

Hlavnému mestu tiež hrozilo nebezpečie povodne. Následkom mnohých dažďov Dunaj sa natoľko rozvodnil, že v Budapešti zalial dolné nákladné pobrežie a aj jedna časť chotára Starého budína a Novej Pešti dostala sa pod vodu. Dunaj vo štvrtok predpoludním o 10. hodine vyliet sa z riečišťa a sklady na nákladnom pobreží v predmestí Tabán naplnily sa vodou.

V Komárne v Dunaji je vody na šesť metrov vysoko. Ostrov Erzsébet stojí pod vodou. Ochranné práce sú v prúde.

Podporovanie povodňou oškodených je krajinským záujmom, a preto v tejto záležitosti odbývali ministerskú poradu, v ktorej sa dohodli, ako bude vláda podporovať živelnou pohromou navštívené obyvateľstvo.

Minister honvédstva Hazai telegrafične nariadil, aby tí rezervisti, ktorí sú povolani z povodňou zastihnutých vidiekov, naskutku boli pustení na urlaub.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!

Biskup dr. Julius Firczák †

Dr. Julius Firczák grécko katolícky biskup munkáčsky, skutočný vnútorný tajný radca, dňa 1. júna zomrel v Munkáči. Zomrelý arcipastier narodil sa r. 1836, dňa 12. augusta v obci Horlyó v stolici ungskej. Školy odbavil v Munkáči, v Ungváre v Košiciach a v Szmáři. Po zakončených štúdiach na universite viedeňskej 24. septembra r. 1861. vysvetený bol za kňaza. Cez viacej rokov účinkoval ako profesor bohoslovía na grécko-katolíckom liceume ungvárskom. Roku 1867. vymenovaný bol za čestného kanonika a roku 1891. po smrti grécko-katolíckeho biskupa Pásztyého stal sa biskupom munkáčskym. Jeho veličenstvo kráľ r. 1897. vyznačil ho radom Leopolda a r. 1903. vymenoval ho za skutočného vnútorného tajného radcu Pápež Lev XIII. veľazaslúženému biskupovi udeli. vyznačenie rímskeho grófa.

V Pánu zosnulý arcipastier do poslednej chvíle blahonosného života svojho vrele zaujímal sa za všetky i najnepatrnejšie záležitosti svojho biskupstva. Velkodušne podporoval všetky pohyby katolíckej. Cirkev ztratila v ňom neohrozeného bojovníka, grécko-katolíckej biskupstvo munkáčske neustále pečlivého arcipastiera a chudobní pravého otca.

Preč s alkoholom!

V Budapešti v opilom stave tackal sa na brehu dunaja 21-ročný Franc Vicián. Naraz ztratil rovnováhu a padol do Dunaja. Na šťastie boli v blízkosti lodníci, ktorí mládenca vyslobodili z neprijemného kúpela.

Tiež v Budapešti 19-ročný opilý Jozef Pintér na dvore jedného hostinca z revolvera strelil štyri razy do povetria. Potom vrátil sa do krčmy pred seba položil revolver a pil ďalej. Na strielanie prišiel do krčmy jeden policaj, ktorého keď Pintér zbadal, chytil revolver a namieril na svoje čelo. V ostatnej chvíľke rozvážil si ale vec a namieril revolver na policajta. Vidiac to policaj, priskočil k nemu a vytrhnul mu z ruky revolver, kým by bol mohol strieľať. Opilca posadil policaj do chládku, aby vyztriezvel.

Vo Velkom Várade zabávali sa v krčme niekoľko robotníci. Keď sa už dobre naslopali, išli o desiatej v noci domov. Na ceste začali sa vadiť, po zvade nasledovala bitka, v ktorej i nože mali robotu. Koniec bol veľmi smutný, bo mládenec Gábor Kozma mŕtvý ostal ležať na zemi, Opitých vrahov ešte v tú noc chytili a zatkli.

V Debrecíne Štefan Szikora neskoro v noci prišiel domov z jednej zábavy. S omámenou hlavou ľahnul si do postele a zapálil si na cigaretu. Následkom nemierneho užívania alkoholu zaraz zaspal. Od horiacej cigarety chytila sa perina a za niekoľko okamihov celá posteľ bola v plameni. Nevládný človek natoľko sa popálil, že lekári neúfajú, že by ešte vyzdravel.

V Rožňave nedávno večer natoľko opil sa z Rimaszombat pochádzajúci stolársky tovaryš Sigmund Lőcsey, že ho celkom bez seba niesli domov. Na druhý deň ráno zomrel následkom otrávenia sa alkoholom.

Tieto smutné pády k tomu by nás mali pohnúť, aby sme sa chránili alkoholu. Nečakajme, kým sami pocítíme následky ošklivej náruživosti opilstva, bo vtedy už neskoro bude banovať. Povšimnutia hodné sú slová, ktoré predseda amerického štátu Kansas, kde je verejný odpredaj liehovin od r. 1887. zákonom zakázaný, povedal na sneme: «Následkom zákazu verejného odpredaja liehu, nočné hulákania zmenšili sa až na desiatku čiastku, počet výtržnosti a zločinov upadol v neslýchanej miere a žaláre naše sú prázdne. Jestli to i ďalej takto pojde, viac blázincov a nemocníc môžeme premeniť na školy. Po vynesení zákazu behom troch mesiacov sporiteľné vklady vzriastly o 2,500.000 korún.

F. K.

POLITICKE CHYRY.

Revolúcia v uhorskom parlamente.

Tisza nebol spokojný, že v snemovom zasadnutí 4. júna nezákonne odhlasovať dal vojenskú reformu. V zasadnutí tohože dňa popoludní 140 policajtov poslal do snemovne a barbarskou ukrutnosťou z poradnej siene vy-

viest dal grófa Apponyiho, grófa Michala Károlyiho, Justha a viacerých vyslancov opozície. V zasadnutí 5. júna jeho surovými policajtami zas viacerých vyslancov z opozície odstrániť dal Tisza. Hlavné mesto je v stave obležania. Tiszu ztražia žandári!

Porady kresťanskej ľudovej strany snemovej.

Kresťanská ľudová strana snemová 30. mája o 7. hodine večer vydržovala poradu vo vlastnom kruhu. Porade predsedal skutočný vnútorný tajný radca gróf Aladár Zichy. Prítomní boli všetci krajinskí vyslancovia a početní vonkajší členovia strany. Predmetom porady bolo v otázke volebného práva a vojenskej predlohy, dohodnutie sa s druhými stránkami opozície. Za vonkajších členov kresťanskej ľudovej strany prijatý bol Jozef Serák, kaplán obce Gyulakesz.

Druhú poradu pržala kresťanská ľudová strana 31. mája. I tejto porade predsedal skutočný vnútorný tajný radca gróf Aladár Zichy. Za prítomnosti všetkých vyslancov a početných členov strany, krajinský vyslanec Georg Szmrecsányi podal zprávu o úplnom dohodnutí sa s druhými stránkami opozície v záležitosti volebného práva a vojenskej reformy. K ďalšiemu pokračovaniu v otázke dohodnutia delegovaní boli gróf Aladár Zichy a pápežský praelát Ján Molnár.

Lukácsová odpoveď stránkam opozície.

Ministerpredseda Lukács na návrh dohodnutých opozicionálnych stránok už v nedeľu odpovedal v tom smysle, že on tento návrh nepovažuje ako základ ďalšieho pojednávania s opozíciou. Vyslovil sa, že on chce mať volebné právo s cenzusom, tajné hlasovanie s výnimkami, vojenskú predlohu prijatú bez zmeny a konečne chce mať 136 tisíc rekrútov. Namyšlený Lukács týmto spôsobom vojnu opovedal spojeným stránkam opozície.

Zákernické napadnutie opozície.

Spojené stránky opozície zákernickým spôsobom v krajinskom sneme napadli mungovci 4. júna. Predlohu o zbrannej moci bez zabezpečenia volebného práva prijali na rozkaz Lukácsa a Tiszu. Nepovázili, že ich hlasovanie nemá žiad-

nej platnosti, bo je zcela nezákonné a nedá sa predpokladať, že by jeho veličenstvo kráľ, ktorý prisahu složil na ústavu krajiny, sankcionovať mohol takýmto spôsobom vynesný zákon!

Oppozicionálne stránky neni sú poražené.

Hneď po škandaloznom hlasovaní mungov, poradu držali spojené stránky opozicionálne. V tejto porade pápežský praelát krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany Ján Molnár prítomných vyzval ku pevnému spoludržaniu. Nezkatní členovia opozicionálnych stránok hlasovanie mungov vyhlásili za nezákonné a preto neplatné a na návrh Georga Szmrecsányiho, vyslanca kresťanskej ľudovej strany uzavreli s veľkým oduševnením, že všetci súčasnia sa i na snemových zasadnutiach popoludnajších, tým cieľom, aby ich prekazili a zastavili ďalšie záhubné pokračovanie mungov.

Memorandum na kráľa, snemovňu veľmožov, na obyvateľstvo Uhorska a na vzdelané národy sveta.

Spojené stránky opozície, aby v pravom svetle predstavily hlasovanie mungov a nezákonné pokračovanie Lukácsa a Tiszu, zvláštne memorandum pošlú jeho veličenstvu kráľovi, uhorskej snemovni veľmožov, vyzvanie na obyvateľstvo uhorska a na vzdelané národy celého sveta.

Z CUDZOZEMSKA.

Víťazstvo katolíkov v Belgicku. Pri krajinských voľbách do belgického parlamentu na celej čiare zvíťazili katolíci a dosiahli mohútnejšiu väčšinu ako mali posiaľ. Slobodní murári a socialdemokrati ale nevedia sa uspokojiť s ich porážkou, podpalačstvom a pustošením majetku katolíckych voličov, nutia vládu k zakročeniu proti nim zbraňou.

Taliano-turecká vojna. Na aegeskem mori Taliani zastavili ďalšiu akciu, udajne následkom zakročenia Anglicka, Uhorska a Rakúska. Na bojišti v Afrike, Talianov Turci a Arabi 26. mája zbili pri Tobruku.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kresťana!»**

Präsident čínskej republiky, toľižto vodca 400 millionov ľudí.

B E S E D N I C A.

Vtačiari.

Bol jasný jarný deň. V zahrade, rozprestierajúcej sa za dvorom, kvitly stromy, bzučaly včely, lietali pekni barvistí motýli a na stromoch štebotali vtáci. Bolo už hodne popoludní.

Janko a Ferko veselo naháňali motýlov na kvetnatej pažiti. Motýľa síce nechytli, ale tým viac zakryli svojimi klobúkami tie miesta, odkiaľ motýli odleteli.

Janko mal takú dobrú vôľu, že takmer vyskočil zo svojej kože. Chytil Ferkov klobúk, kotúľal ho po tráve a bez všetkej príčiny hodil poleno do malého psíka Bodriho.

Odrazu tákto riekol Ferkovi:

— Vieš čo, Ferko? Vidíš tú horu tamto? Poď, vykradnime sa pekne zo záhrady a poďme tam do tej hory vyberať hniezda, Veď neni ďaleko a pán učiteľ povedal, že vtáci v takýto čas nesú.

— Áno, lenže pán učiteľ aj to povedal, že vtáčkov neslobodno bantovať, lebo ich ochraňuje dobrý Boh, ktorý potrese takých ľudí, ktorí ich bantujú.

— Nuž keď si taký mudrák, tak ostaň doma. Veď ja pojdem aj sám a uvidíš, že o hodinu budem mať plný klobúk vajiček a holičat.

— Nejdí Janko! — prosil ho Ferko pekne. — Mama sa nahnevá, že si odišiel bez slova. A potom kto vie, že čo je v tej hore?

— Zbabelec, zbabelec, zbabelec! — zvolal Janko.

— Či sa nehanbíš, že si taký bojko? Vidíš, ja sa nebojím!

A potom toľko nahúdval Ferkovi, že malý blázonko konečne išiel so svojim starším bratom do blízkej hory...

Opatrne sa vykradli zo záhrady a naháňajúc sa, bežali po poľnom chodníčku. Ferko tiež skoro zabudol na učenie svojho učiteľa a sotva čakal, aby už čím skôr prišli do hory.

Keď už prišli do hory, kadiaľ len išli, všade našli niečo, čo ich zabávalo. Lebo je hora na jar veľmi pekná. Cesty z obidvoch strán obrúbené sú pestrými kvietkami, po stromoch lietajú vtáci s barvistým perím, zpod krikov ozýva sa štebotanie, hvízdanie vtákov. Človek vlastne ani nevie, čomu sa má vlastne tešiť.

Dvaja uprchlíci tešili sa všetkému a nemysleli na nič. Janko častejšie sa pyšne obrátil ku svojmu mladšiemu bratovi:

— Vidíš ty trulo! Keby som ňa bol počúval, teraz by sme nevideli toho veľa pekného. Ja som starší, ale veru aj mám viac rozumu ako ty.

— Ale nemáme holičence — odpovedal Ferko.

— Ale budeme mať, neboj sa, keď ti ja raz poviem.

A skutočne na vysočiznom konári jedného mladého stromu zazreli jedno malé vtacie hniezdo. Ferko ho spozoroval a začal kričať:

— Pozri Janko, pozri!

Lenže hniezdo bolo trochu vysoko. To bola galiba. Ako že ho teda dostanú?

— Veď ja bneď vyleziem na strom — podujal sa Janko hrdinsky. — Vieš, že aj doma vyleziem na bársť ktorý strom.

Ferko sa zľakol.

— Jaj, nevylez Janko! Bojím sa, že spadneš.

— Čo to hovoríš, ty zbabelec! Pozri! — odpovedal Janko pyšne a začal liezť hore po hladkom pni. Ale keď už takmer dočiahol hniezdo, konár sa zlomil a Janko žups... už bol na zemi.

Zamdletý ležal na pažiti, nič nepočujúc z plaču svojho mladšieho brata. Ferko chcel bežať domov, ale nevedel kadiaľ. Cesta rozhodila sa až v tri strany.

Kľakol si ku bratovi a bozkával, zobúdzať ho. Lenže Janko veru za dlhý čas nevedel o sebe.

Konečne otvoril oči a začal tešiť svojho bračoka:

— Neplač Ferko, hneď pojdeme domov.

Keď Janko natoľko prišiel k sebe, že by sa boli mohli pohnúť, vtedy videli ustrnutí, že sa na hôrnych cestách už mrká, Hora čo dial tým bola tichšia a korney stromov vše zahučaly nahnevane, keď večerný vetor zadul na ich haluzy.

Dvaja chlapi v strachu obzerali sa vše na ľavo, vše na pravo, že po ktorej ceste prišli. A veru teraz by sa už mali ponáhľať.

— Poďme tadiaľto — riekol Janko po krátkom rozmýšľaní.

Pustili sa teda jednou cestou. Ale im jedon veľký jarok zastal cestu a upozornil ich, že neidú dobrým smerom.

— Jaj Janko, čo bude s nami! — vzdychol si Ferko so slzami v očiach. — Ztratení sme! Teraz nás sožerú lesné divé zvery!

Janko sa tak robil, ako keďby on bol smelší od svojho mladšieho brata a veru aj jemu len tak hrkotalo zubami.

Zamkli obidvaja a mysleli na strašné veci. Zišlo im na um, čo počuli od starej tetky Zuzy, ktorá ich pred tým s rozprávkami uspávala. Zišly sa im na um hôrni zbojníci, krvožízniví tygri, lvy a naostatok drak, ktorý vyhadzuje zo seba oheň.

Pobehli po druhej ceste, ale táto tiež len do hôr viedla našich dvoch chlapcov.

Už takmer ani nebolo vidieť, natoľko sa zvečerilo.

— Počuješ Janko? šepkal Ferko so zatajeným dechom. — Kdesi tam počuť hrkotanie voza. Je to akiste voz volákych túlavých cigáňov, ktorí ukradnú túlajúce sa dietky. Jaj, však ver som ti hovoril, aby sme nešli sem.

Nepohnute počúvali hrkotanie voza, ktorý sa nijako nechcel približovať.

Konečne Janko uhádol, že čo je to:

— Ty, veď to neni voz, veď to len potočná voda hrkoce po skalách.

Vydychli si a voslep pohli sa ďalej dolu po ceste. Odrazu sa čosi pohlo v kríku.

— Jaj! — šepkali obidvaja odrazu. — Ale toto je už naozaj tyger!

Nanáhle im nezišlo na rozum, že veď u nás niet takejto zlej bestie.

Už boli prichystaní ku smrti, keď náhodu vysvitlo, že pohnutie toho kríka zapríčinil jedon domov navráťivší sa, zapozdený vtáčik.

Teraz už trochu smelšie išli ďalej, ale o niekoľko minút zase len zastali.

Teraz už nebezpečie skutočne stojí pred nimi! Z trávy vedľa cesty blyšľaly sa oči akéhosi dravého zvera. Ešte väčšmi sietily, ako mačkiné oči v noci. V každom okamžení čakali, že skočí na nich tá potvora s tými strašnými očami.

Hej, teraz veru už aj Janko obanoval, že bez dovolenia ušiel z domu.

Na šťastie aj vedľa seba zazreli práve také ligoťajúce sa oko.

— Pozriže, Ferko! Veď je to svätójánska muška! Aj tamto tie sú iste tiež mušky. Nože hybaj, obzrime ich riekol Janko s odhodlanou smelosťou.

A z trávy skutočne sietily svätójánské mušky.

S týmto teda prišli do poriadku. Ale preto ešte nebolo dobre: zablúdili v hore a celkom sa zotmilo. Kľakli si obidvaja a modlili sa s plačom. Prosili dobrotivého Boha, aby ich neopustil, lebo viac nikdy neujdú bez slova a nebudú búriť, nebudú vyberať hniezda vtáčikov.

Keď skončili modlitbu, za chrptom počuli rýchly dupot koňských kopýt. Zúfale učupili sa jedon ku druhému.

— Bože môj, len teraz nás neopust! — mysleli si, trasúc sa.

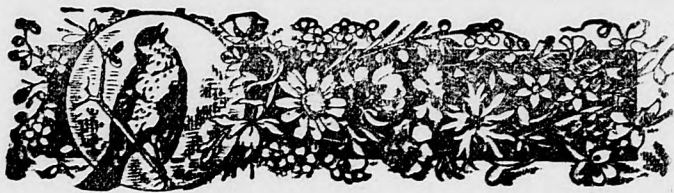
O niekoľko okamžení jeden človek stál pri nich; takmer sa potkol do nich, taká bola tma.

— Mladí páni! Janko, Ferko! Či to vy ležíte tu? Svätý Bože, odkedy vás hľadám! Či ste nepočuli moje volanie? Hybajte chytro, nech vás zavediem domov. Vaša mamička vás už výše hodiny s plačom dá hľadať.

Dvaja zľaknutí chlapeci s radosťou poznali v rozprávajúcom človekovi ich dobrého starého sluhu, ktorý len horko-fažko vedel ich strach utíšiť.

Že či potom doma ten istý prút sňal niekto z hrady a či nie, o tom Janko a Ferko nehovorila. Isté je len toľko, že viac nemali vôľu bantovať ubohých vtáčikov, ktorých chráni láska dohrotivého Boha.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Krestana!»**

CHYRNIK.

Jeho veličenstvo kráľ v sobotu 1. júna na viedenskom nádraží štátnych železníc prijal návštevu bulharského kráľovského páru. Večer na počtu bulharských hosťov bol rodinný obed vo viedenskom burgu. Bulský kráľovský pár z Viedne odcestoval do Ebenthalu na návštevu kniežafa Filipa Koburgského.

Z arcibiskupstva ostrihomského. Augustin Gramantik, neunávený tajomník Katolíckej Ludovej Jednoty vymenovaný je za administrátora obce Meróce v stolici nitrianskej. Tamojší bývalý farár Ján Štefanovich dostal faru Alsórécésény.

Z biskupstva nitrianskeho. Osvietený pán biskup nitriansky dr. Vilhelm Batthyány tieto dni za opáta vysvätil kanonika kapitule nitrianskej dr. Antona Bartosika.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbric cez svätodušné sviatky udeľoval sviatosť birmovania v Košiciach, asice veriacim z blízkych obcí: Kavocsá, Miszlóka, Pólyi a Sácza. V týchže dňoch popoludní birmoval i v domovni napravajúcej. Dňa 30. mája ráno odcestoval do obce Perény a ztadiaľ do Hidasnémeti, 31. mája ale birmoval v obciach Enes, Forró a Ináncs a 1. júna v obci Hernádkéres. V VI. tohoročnom ebežniku cirkevnom osvietený pán biskup vypisuje súbeh na faru Somodi a na exozitúru (kaplátku) Hernádcásány a spolu vysvetlenie dáva učiteľom, akým spôsobom obsiahnuť môžu pomoc z pomocnej základiny pre r. k. učiteľov. — V tunajšej akademii kráľovskej školský rok zatvorili 31. mája. — Kruh sv. Imricha tunajších juristov 28. mája vydržoval svoje VI. ročné shromaždenie, ktorému predsedal gróf Georg Széchenyi. Po shromaždení gróf Georg Széchenyi odobral sa od kruhu, ktorého členom bol cez 4 roky a behom dvoch rokov viedol predsedníctvo. Kruh z povďačnosti vyvolil ho za čestného predsedu. Belizár Keczer farár obce Somos, kruhu sv. Imricha daroval 100 korún tým cieľom, aby ku svetovému kongressu eucharistickému do Viedne poslal dvoch členov. Týmže cieľom spomenutému kruhu darovali: Gróf Jozef Mailáth 20. Valér Lugen prior praemonštratenský z Jaszova 40, Sigmund Szentkirályi podprior 80 a pani Jánova Szakraida 10 korún.

Chýry zo Šáriša. Prešov: Výbor alumneuma tunajšieho katolíckeho gymnázia kráľovského 20. mája vydržoval zasadnutie, ktorému predsedal Karol Ágoston kňaz a nekďajší profesor spomenutého gymnázia. V tomto zasadnutí medzi inými predmetami rokovalo sa i o tom, aby otázočné alumneum spojené bolo s in-

ternátom a vynesené bolo uzavretie, aby ku tomuto cieľu porobené boli potrebné kroky. Žiaci tunajskej grécko-katolíckej praeparandie v prospech tunajšieho patronážu najbližšie zariadenia divadelné predstavenie. Viacerí zo žiakov tunajšieho katolíckeho gymnázia z príležitosti telocvičebného predstavenia 16 a 17. mája dostali pekné odmeny. Anna Szabó, dcéra stoličného kráľ. školdozorca Eleméra Szabó, v 15. roku života 19. mája zomrela na suchoty a za prítomnosti početného obecenstva pochoval ju praepošt a mestký farár Adalbert Zaborovszky. — Prešovský kruh stoličných učiteľov obecných škôl 30. mája vydržoval shromaždenie ktorému predsedal pravotár košického biskupstva dr. Achill Baán a v ktorom prednášku držal Štefan Vargovcsik učiteľ zo Szentmihályfalva. Žiaci tunajších elementárnych škôl, počtom 400, 20. mája podujali výlet do Borkútu, kde učiteľ Ján Bulyisa prednášku držal o ochrane stromkov a vtáctva. Tenže učiteľ sossbieral a vydal slovenské piesne, ktoré odporúčal i osvietený pán biskup a k dostaniu sú za 3. koruny. *Bardijov*: Stanovy kassína tunajších kúpeľov potvrdil minister vnútra, — *Orló*: Z tadiaľto do Podolína vybudovaná a budúci rok obchodu odovzdaná bude železnica, v čom najväčšie zásluhy má Anton *Beszkid* krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany. — *Kavocsány*: Polovica tejto obce patrí ku šárišskej a druhá polovic ku aba-ujskej stolici. Minister vnútra prítomne celú obec rád by pripojil ku Košiciam. Košice ale sú proti tomu a žiadajú, aby otázka obec pripojená bola ku stolici.

Besní psi v Košiciach. Košickej polícii od utorka večera oznámili, že besní psi pohryzli 13 osôb, ale počet pohryzených je akiste väčší. Polícia v noci z utorka na stredu zaviedla opravdovú honbu na psov a kapitán vydal rozkaz, aby v meste všetkých psov vykynožili. Pohryzených ľudí dovezli do Pasteurovho ústavu v Budapešti.

Poklad v kachlovej rúre. Z Würzburgu oznamujú že tam na byte jedného podivína istého Lojza, ktorý za veľa rokov žil vo veľkej chudobe, po jeho smrti tleto dni v jednej kachlovej rúre našli cenných papierov v hodnote jedného miliona mariek a štvrt miliona mariek hotových peňazí. Loz pred 40 rokami prosil, aby mu odpustili daň a od toho času neplatil ani haliera dane. Štátny fiskus celú pozostalosť zhabal.

Aký život taká smrť. Z Nancy oznamujú, že sa spoluvinník zlopestného Bonnota a Garniera anarchista Bill zastrelil, lebo videl, že mu je polícia na stope.

Smrteľný výbuch. Z Prešova oznamujú, že v obci Kisladna povodeň porúchala veľký most na Hernáde. Staviteľský úrad pomocou dynamitu odstránil pozostatky porúchaného mosta. Lenže dynamit vybuchil pred časom a jeden murársky palier s čiastkami mosta do povetria vyhodnými spadol do rieky a utopil sa.

Obyvateľstvo Francúzska ubúda. Z Paríža oznamujú, že dľa výkazu krajinského štatistického úradu r. 1911. vo Francúzsku narodilo sa 742.124 dieťok a

zomrelo 776,983 osôb. Takýto veľký rozdiel medzi počtom narodených a zosnulých vo Francúzsku nebol ešte nikdy.

Dobry vták. V aradskej obci Dezna oznámil valašský kňaz notára Aleša Német u hl. slúžneho, ktorý z úradu vyzdvihol notára. Vicišpán ale nebol s tým spokojný, lež notára celkom zbavil úradu, bez toho, že by mu aj len koľký-tolký plat bol ponechal. Tento dobrý vták za 11 rokov 21-krát bol peňažne pokutovaný.

Budapeštiansky Katolícky Delnícky Kruh dňa 16. júna r. 1912. v nedeľu popoludní o 5. hodine v zahradnej miestnosti VIII., Práter ul. 6. odbavuje slávnosť X-ročného jubilea, spojenú s valným shromaždením. Ráno o pol 7. hodine bude veľká svätá omša s assistenciou k úcte svätému Antonovi, patrónovi Kruhu za členov Kruhu. — Programm: 1. Členovia a hostia schádzajú sa v miestnosti Kruhu Práter u. č. 6. o 2. hodine a odtiaľ pôjdu pod zástavou a hudbou do chrámu Jozefovského, kde bude Vení Sanete, po ktorej slávnosti vrátíme sa do kruhovej miestnosti. 2. Otvorenie valného shromaždenia skrze pána predsedu dra Jána Wagnera. 3. Účty pokladníka a správy dozorného výboru. 4. Podakovanie starej a vyvolenie novej správy Kruhu. — Upozorňujú sa členovia Kruhu, aby sa každý dostavil pod odznakom Kruhovým, bo bez neho nemá práva hlasovať. Všetci, akikoľvek slovenskí robotníci a robotníčky dostavte sa istotne, bo si budeme hovoriť o tom, čo by sme a ako by sme si mali spoločne počínať k ulaveniu nášho biedneho postavenia a rozličných nedostatkov našich. — Správa Kruhu.

HOSPODÁRSTVO.

Chovanie rakov.

Raky patria medzi tie potravné články, za ktoré sa najlepšie platí. Preto je chovanie rakov veľmi vďačné zamestnanie, ktoré tým viac možno odporúčať bo s málo ustávaním, s málo prácou a takmer bez investície donáša pekný dôchodok tomu, kto má ku tomu primeranú tekúcu alebo stácu vodu. Ale jestli je reč o jazierku, tu treba vedieť, že jestli v jazierku voda cez leto býva teplejšia ako 15 stupňov dľa C., takéto jazierko pre chovanie rakov není veľmi súce, lebo v takejto teplej vode raky vylezú zo skrýš a mnoho zahynie z nich. Ponevác sa však voda zvlášte v takých jezierkoch zvykla chytro steplief, v ktorých voda v lete splasne, preto treba sa starať, aby do jazierka vždy pritekala čerstvá voda. Proti zime raky nie sú citlivé a ani vtedy sa im nič nestane, keď jazierko celkom a hlboko zamrzne.

Jestli vo voľaktorom potoku chceme chovať a rozmnožovať rakov, tak sa predovšetkým postarajme o primeraný počet račích samčekov a samičiek. Rakov na chovanie nedonesme z ďalekého kraja, lebo sa takíto raci nezvykly dobre rozmnožovať, ba často aj vyhynú. Rakov na chovanie najlepšie je doniesť do potoka z blízkych vod, títo sa potom aj v našej vode zahniezdia. Keď si rak najde diery a obľúbi si ju, tam potom aj ostane a vzdiali sa od nej len na malú diaľku.

Lenže rakov nesmieme jednoducho len hodiť do vody, zvlášte ak za dlhší čas boli na suchu, lebo takto sa ich mnoho, odrazu dostanú sa z povetria do vody, zadusí. V povetrí totižto rak ináč dýcha ako vo vode a tak rýchly prechod zapríčini mu smrť. Najlepšie je rakov položiť na kraj vody, alebo na dosku, ktorú položíme na vodu. Takto raci pomaly sami vlezú do vody, kde si onedlho najdu primerané diery, v ktorých sa skryjú, zmiznú očiam človeka.

V takýto čas dobre bude knedľ ich začať krmieť a síce tak, že neupotrebitelné kúsky mäsa alebo neužitocné ryby hodíme do vody. Ale ryby predbežne prelomme na dvoje, aby sa im mechúrik, v ktorom majú povetrie, roztrhol, lebo sa ináč netopia pod vodu. V páde nevyvinutých, mladých rakov dáme do vody, pre týchto hádzme kúsky chleba, syr, tvaroh a odpadky z vareného mäsa.

Chovanie rakov výnosným zamestnaním je zvlášte tam, kde možno dostať také zhytné zvieratá, ktoré nevyhynuli na nejakú nákazlivú chorobu. Chovanie rakov odplatí sa zvlášte v stojacich vodách, lebo do takejto vody hodenu potravu raci všetku užijú, ponevác ju prúd vody nestrhne so sebou. Preto raci v jazerách rýchle a dobre tučnejú a na trhu veľmi dobre platia za nich.

Prostriedok na chytanie rakov je jedna obyčajná ládička s vretnákom, ktorý možno zavreť. Ládička nech je 70 cm. dlhá, 40 cm. široká a 20 cm. vysoká. Na spodok truhličky pripevníme kus železa, aby sa potopila na dno vody. Na boky ládičky spravme asi 10 cm. široké špáry, podoby polkruhu, na ktoré zdnuká pripevníme záclonky zo zbytkov nejakej tkaniny. Tieto záclonky nebudú rakov prekážať v tom, aby vlezli do ládičky za kusom zkaženého mäsa, ktoré sme v ládičke umiestnili, ale z ládičky, lebo im záclony stoja v ceste, vyliezť už nebudú môcť.

Vo Francúzsku, v Taliansku a Nemecku je bárs-

kolko takých gazdovstiev, kde chovanie rakov donáša veľký dôchodok. Dobro by bolo toto aj u nás sprobovať, lebo veď raky v našich vodách radi sa sdržujú a aj naše podnebie pre chovanie rakov je veľmi priaznivé.

DOPISY.

Z Nitrianska.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctihodný Pán Redaktor!

Ráčte prosím uverejniť tieto riadky v našom mi-
lom «Kresfane».

Čítal som v denniku «Alkotmány» rečenom, že kráľovská sedria beregszáska odsúdila 85 voličov-občanov obce Igvéc z tej príčiny, že prijali peniaze pri voľbe za svoje hlasy. Títo voličia slabého rázu priznali sa, že dostali pri voľbe peniaze, spolu ale vymlúvali sa, že je to tam vo zvyku a že oni ani len nemysleli na to, že by to bol trestuhodný priestupok zákona. Všetci uoli odsúdení na väzenie a na peňažnú pokutu. Tak je to dobre. Lebo nenie väčšieho oplanstva, jako keď kto svoje politické presvedčenie za peniaze predá, jako aj oplan Judáš za peniaze predal a zradil Krista Pána. Okrajky, prešivy, pálené, judácke groše, úradská hodnosť v obci bývajú príčinou, že mnohí kresťanskí občania rúbu strom pod tou drahou ľudovou stranou. Teda nadovšetko vy, nitrianski krajaní, oznámte každý prípad, keby kto za hlas nečo ponúknul alebo prijal. Bez milosrdenstva treba takých politických befarov a naničhodných šibencov hodiť o náručia prísneho pokračovania súdobného.

S Bohom

Dr. Joško Zdeliny

***

Zo Spišskej Magury.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Kresfane».

Starovesčanom podobne tiež žiadame aby jarmoky na statok aj na ďalej vydraiavané boly v Starej Vsi,

Osobné a chytré prevedenie parcellovaní.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provádzanie parcellovaní a ku tomuto cieľu udeľovanie požíčiek. Cieľ ústavu tohoto vytvárajú úžernictvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaní, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovaní (rozumie sa práca právnymi, merníckymi a v gruntových knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý pešiar sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkám zodpovedne. Ku cieľom parcellovaní ústav ochotne povoluje požíčku pri výhodných podmienkach, o com vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V. kerület Géza-utca 2. szám) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody spoluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovaní. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osobu kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavateľia pozbavia sa všetkých starostí parcellovaní. 4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredu. — Zvláštne výhody ústavom povolenej požíčky ku parcellovaní: 1. Pripadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požíčky povolujú sa počnúc už od 300 orún. 3. Požíčka vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie potrebná, potrebuje sa len la né uhodnovenie notárske. Ústav požíčku vypovedať nemôže.

na starom, to jest na terajšom mieste, kde už cez desaťročia celkom sodpovedaly svojmu cieľu.

Terajší jarmočný priestor je na výbornom chránenom mieste; blízke domy v zime poskytujú prístrešie ľuďom, v letnej horúčosti zase k utišeniu smädu nášho statku slúži susedný potok.

Vyznačený nový jarmočný priestor je ale na močaristom, otvorenom, sňahovom závejom vystavenom, nesúcom mieste. V tuhej zime nebude sa tam kde zachrániť pred zamrznutím a v lete nebude mať náš statok kde uhasiť svoj smäd, čo nás už aj teraz naplňuje s veľkou starosťou a hrúzou.

Magurské obce.

***

Z Merasíc.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Ráče prosím tieto riadky uverejniť v našom Kresťane.

Liberalov nášho volebného okresu už poráža od jedu, že sa pán Augustin Gramantik k nám dostal za duchovného otca. Jako slyším, veľkotoplčianski liberálni kulifaji ešte aj vo sne sú moreni a trápení. Keby len prišla čím skorej doba voľby! Už teraz má ľudová strana v každom okolí svojho obetavého apoštola. Nedávno plakal pred mnou jeden notár, keď som bol v meste na jarmoku. Ponošoval sa, že keď zaujal svoj úrad, musel prisahu skladať na zachovanie zákonov, teda i na to, že nebude kortešovať a hľa, keď prichádzajú voľby, nútený je ku kortešačke, k nezadržaniu svojej prisahy. Aj to povedal, že uňho viac platia ľudáci, než liberálni chalani a keď je voľba, čo len môže všetko musí vykonať proti ľudovej strane, bárs ho svedomie pre to hryze a trápi.

Počul som a čítal som, jako naháňali liberáli našich duchovných otcov po voľbách po súdoch. Nuž keď prídu voľby, dajme aj my pozor na tých šibalských liberalov a keby ktorý vzdor svojej úradnej prisaha prestúpil zákon kortešačkou, bez všetkého milosrdenstva oznámme ho aj u vrchnosti uť u okresného súdu. Nesmieme mať pokoja, kým sa ten posledný liberál nedá na pokanie. Lebo liberalizmus a kresťanstvo sú

tak ako oheň a voda, noc a deň, cholera a zdravie alebo smrť a život. Preč teda s hnusným liberalismom. S kresťanským pozdravom

Ján Grenik.

Lahké perie do perin 5 kg.
K 9-60, lepšie
12 K, biele 18 K, sňahobiele 30 K,
36 K, najjemnejšie 42 K, 48 K,
tvorí plné a najlahšie periny.
Veľká perina i s 2 poduškami od
16 K vyše. K dostaniu jedine u
firmy **D. Schnurmacher**
Domazlice 308. (Čechy.)
Vzorky a cenníky tiež na hotové periny zdarma.
Zasielky franko a s poštovou dobierkou.

Upozornenie. Viacráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdáľž je spoľahlivý ten alebo onen ústav sprostredkujúci požičky? Otázka táto bude napozatým zbytočná, lebo hľa, my odporúčame a síce veľmi vrele jedon taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý a nad toto ešte aj nie je sprostredkujúci, ale požičky sám prevádzajúci ústav, tak že trovy prostredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete».

Odkazy redakcie.

J. Z. T. Škoda že sa nehýbete. Pri voľbách vás znovu opália mungovci.

Š. B. Z. Už je pozde milý drozde! Pre také veci není miesta.

J. V. S. Veru chodí mnohým aj do Ameriky.

J. J. P. Uverejnili sme a prosíme o ďalšie.

Kresťanský svetový názor je blahonosný bez výmenky pre každého.

Oznam.

Mešťanská banka v Topolčanoch (Nagytopolcsány)

a jej filiálka v Nitre

odporúča ctenému obecenstvu svoje služby v jakejkoľvek záležitosti bankovej, menovite:

Dáva požičky na intabulácie a na veksle na ten najlacnejší úrok;

prijíma vklady na knížky a platí od nich čisté 5 % úroky.

Banka táto požičiava len kresťanom, a úraduje sa v nej každý deň okrem nedeli a sviatku.

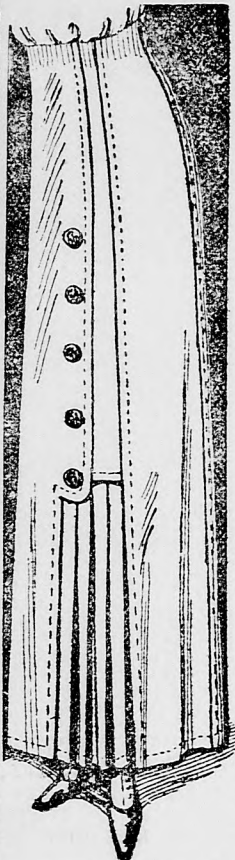
Úradné miestnosti banky sú v Topolčanoch v Krušovskej ulici a v Nitre v Kapitulskej ulici

(Káptalan-utca) No. 9.

Viedeňská Schossenfabrika

každému zavdáva príležitosti, ku šateniu sa dfa najposlednejšej módy a preto v príhodnom čase do obchodu pušťa sodpovedné fazóny za mimoriadne lacné ceny.

Paríž 5 korún.

Veľmi obľúbené skladané sukne, zvlášte vyšudaný Paríž fazón znovu veľmi prišli do módy a pri objednaní zasielame ich vyhotovené presne dfa miery.

Z fajnovej ľahkej brnenskej látky, sivé, drapp, olivové, vrázkované alebo kropené **5.— kor.**

Výlučne čiernej barvy atlas, kamgarn ... **6.— kor.**

Z čierneho, tmavosvetlého a sivého lüsteru ... **7.— kor.**

Šlágér saisonu : z bieleho a čerú plátna dobrej jakosti **7 kor.**

Z bieleho prima plátna vo farbách suroveho hodbábu **10 K.**

Objednanja z vidieku vybavujú sa zvláštnou pozornosťou. Aby sme všetkým žiadostiam objednávateľov náležite sodpovedaf mohli, prosíme o udanie mena, ceny fazónu, a farby, ako aj šírky šlusu a dieku zarovnak aj dĺžky sukne z predku, z boku a od zadku. — Každé objednanie vybavuje sa s poštovou dobierkou

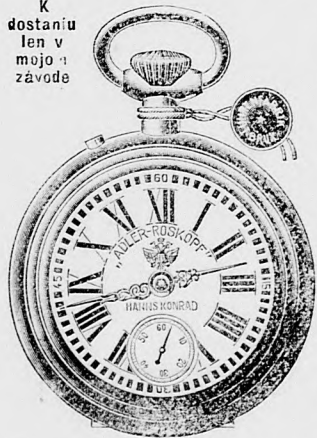
„ZUR SCHOSSENFABRIK“

Wien, VI., Mariahilferstrasse 51.

V svätodušné sviatky vydaný módný list náš, s obsahom vyobrazenia najnovších módných dóbov sukien a kostimov na žiadosť každému posielame franko a zdarma.

Železniční a finanční uradníci žandári rol'níci atd'

K dostaniu len v mojom závode

Hlavný cenník so 4000 obrázkami posielam sa na žiadosť každému zdarma franko.

kupujú si spoľahlivé registrované Adler Roskopf patent Anker nikkel remontoar hodinky, so strojom pozlaceným a v kameňoch chodiacim K 7.—. Tiež hodinky s ručičkami sekund K 8.—. Pri každých hodinkách trojročná záruka na písme! — Žiadne riziko. Záměna povolena. Navrat peňazi! S poštovou dobierkou rozposielam

Hanns Konrad

cis. a král. dvorný zasielca
Brüx číslo 2826.
Cechy

Lacné české perie!

5 kilo nové tmavé driapané 9.60 K, lepšie 12 korún, Biele mäkké, jak páper 18 K, 24 K. Biele ako sná mäkké jak páper, drapané 30, 36, 42 K. — **Hotové posteľe.** Z červeného červuatu 1 dobrá naplnená per na, alebo 1 spodná perina 6 cm. dlhá 116 cm. šírka 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 13.—, 15.—, 18.—, 21.—. Poduška 30 cm. dlhá 58 cm. široká K 3.—, 3.50, 4.—, 99 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom tohohotovujeme vo veľkosti dla vôle Trojdielovú srstennú matrac na jednu posteľ K 27.— lepšej jakovosti K 33. Zasielky vyše 10 korún franko s poštovou dobierkou. Výmena a navratie dovoľuje sa pri nahrade porta **Benedikt Sachsels, Lobes 135** pri Pilsen (Cechy).

Výhodná

je kúpa každého druhu hodin v pvej dieľni hodin

Hanns Konrad

cis. a král. dvorného zasielca
Brüx, č. 2851. (Cechy).

ktorá niklove vachkové hodinky za K 4.—. Lepšie niklove stroje za K 1.90, hodiny do kuchyne za K 3.—, hodiny s kukuckou za K 6.80, pendlove hodiny za K 8.50, zasielca s 3 ročnou zárukou na písme. Hlavný cenník so 4000 vyobrazeniami každému ná žiadosť zdarma a franko.

Najlepší český prameň k objednanju.

Lacné perie na postel!

1 kg. sivé dobre drapané 2 K, lepšie 2 koruny 40 hal.; prima polbiele 2 koruny 80 halierov; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg veľmi fajne, ako sná biele, drapané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. papierie, sivé 6 K, 7 K; biele fajnové 10 K; najfajnejšie papierie z prs 12 K. Pri oblednaní 5 kg. franko.

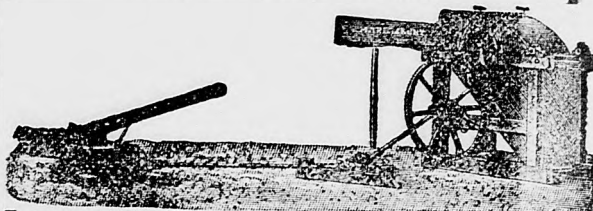
Hotové posteľe

z hustej tkaniny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 120 cm široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 60 cm široký naplnený novým, sivým, veľmi trvácim mäkkým perim 16 K; polpapierie 20 K; papierie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Periny 200 cm. dlhé 140 cm. široké 12 K, 14.70 K, 17.80 K, 21 K. podhlavky 90 cm. dlhé 70 cm. široké 4.50 K, 5 K, 5.20 K, 5.70 K. Spodné periny z pevného vrázkovaného gradlu 180 cm. dlhé, 116 cm. široké 12.80, 14.80 K. Vývez s poštovou dobierkou od 12 K počúte franko. Výmena alebo navrat dovoľené. Za nezopovedné navrat peňazi obšírny cenník zdarma a franko.

S. Benisch v Deschenitz č. 826., (Cechy.)

Pánom rol'nikom odporúčam svoje najnovšie hospodárske stroje.

Páni rolníci načo by ste kupovali stroje z dalekej cudziny z Čiech a Moravy a platili veľké peniaze za dovozne a pritom neobdržite stroj ani lepší ani lacnejší, ba práve naopak. Stroje dostanete u nás podpísaného dobre, dokonale silne, trvace a ľahko idúce, pod zárukou. **Teda svoj k svojmu a nie k cudziemu.**

Mlačky. Zentúre. Rajtáre. Sečkovice. Srotovníky. Trary. Pluby. Stroje na sietie. Brány. Hrane. Stroje na rezanie kapusty, burgyne, zemiakov a čreva. Mangle. Decimáky. Mačkadlá na syr, hlinu, porieky a slad. Stroje na lámánie stromovej kôry a lupanie kukurice atd.

Obrázkové cenníky na žiadosť zašlem zdarma a franko.

Michal Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje
V BYTČI (Nagybicsese).

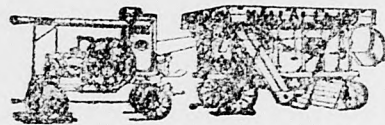
Verte

že slanovinový lieh sily

kráľom je slanovinových liehov!

za 6 korún franco posielam 3 veľké alebo 6 stredných flášiek

„KOSMOS“-LABORATORIUM, Győr, Baross-ut.

Známo je vôbec,

že len

LUDVIKA KÁLLAI-ho

motorfabrika

Budapest, VI., Gyár-utca 28.

pri úplnej záruke líruje najchýrnejšie motormotory s roe. Po celom kraje pochvalne známych najlepších a najjednoduchších, jednoduých Ludvika Kállai motorov prosíme žiadať obrázkový cenník.

Upozornenie! Ludvika Kállai-ho vychýrenú motorovú fabriku netreba zameniť s druhými firmami pod menom Kállai.